

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/32/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6320201392
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2020:6320201392.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v právnej veci starostlivosti o maloletú J. C., narodenú XX. XX. XXXX, t. č. v ústavnej starostlivosti Centra pre deti a rodiny Valaská, Chalupkova 2, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, pracovisko Žiar nad Hronom, dieťa rodičov: matky A. C., narodenej XX. XX. XXXX, trvale bytom U. nad H., t. č. bytom záhradkárská oblasť J., č. obydlija XX/A a otca neuvedeného, o návrhu navrhovateľky X.. O. D., narodenej XX. XX. XXXX, bytom I. XXX, I., na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č. k. 1P/61/2020-39 zo 4. augusta 2020, takto

rozhodol:

- I. Uznesenie okresného súdu v časti výroku o zamietnutí návrhu navrhovateľky na odovzdanie maloletej do jej dočasnej starostlivosti m e n í tak, že ukladá Centru pre deti a rodiny Valaská odovzdať maloletú J. C., narodenú XX. XX. XXXX dočasne do starostlivosti navrhovateľky X.. O. D., narodenej XX. XX. XXXX, bytom I. XXX, I..
- II. Uznesenie okresného súdu v časti výroku o zamietnutí návrhu navrhovateľky na úpravu vyživovacej povinnosti matky k maloletej p o t v r d z u j e.
- III. Navrhovateľke ukladá povinnosť podať na Okresný súd Brezno návrh na začatie konania o zverenie maloletej do náhradnej starostlivosti, a to v lehote 15 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Brezno (ďalej tiež „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“, resp. „okresný súd“) napadnutým uznesením zamietol návrh navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia. Súčasne rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Citujúc ust. § 324 ods. 1 až 3, § 325 ods. 1, § 328 ods. 1, § 329 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 361 a § 367 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) konštatoval neexistenciu dôvodov na bezodkladnú úpravu pomerov účastníkov konania. Starostlivosť o maloletú nevyžaduje naliehavo upraviť pomery a nariadenie neodkladného opatrenia nevyžaduje ani verejný záujem. Aktuálne je maloletá na základe uznesenia Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5P/34/2019-21 zo dňa 21. 10. 2019 umiestnená v ústavnej starostlivosti Centra pre deti a rodiny Valaská, ktorá je vykonávaná v profesionálnej rodine. K ústavnej starostlivosti maloletej došlo z dôvodu, že vyrastala v znevýhodnenom prostredí a matka nevedela zabezpečiť osobnú starostlivosť. Okresný súd mal za to, že hoci podľa § 54 ods. 1 Zákona o rodine má náhradná osobná starostlivosť a pestúnska starostlivosť prednosť pred ústavnou starostlivosťou, prvoradým hľadiskom je záujem maloletého dieťaťa, pri ktorom treba v zmysle čl. 5 písm. b) Zákona o rodine zohľadniť (aj) stabilitu výchovného prostredia a toto má maloletá zabezpečené v profesionálnej rodine, v ktorej prosperuje na veľmi dobrej úrovni. Ohľadom maloletej prebieha tiež konanie o pozbavenie rodičovských práv a povinností, ustanovenie poručníka a vyslovenie jej osvojiteľnosti pod sp. zn. 1P/57/2020, ktoré

ešte nebolo skončené a tak bolo predčasným rozhodovať o jej dočasnom zverení do starostlivosti navrhovateľky - rozhodnutie by nebolo v záujme maloletej a mohlo by narušiť stabilitu jej doterajšieho výchovného prostredia. Preto návrh navrhovateľky v celom rozsahu zamietol. Súčasne rozhodol okresný súd o trovách konania aplikujúc ust. § 52 CMP.

3. V zákonnej lehote podala proti uzneseniu odvolanie navrhovateľka. Žiadala rozhodnúť v súlade s jej návrhom a čo najskôr neodkladné opatrenie nariadiť.

4. V odvolaní uviedla, že od 25. 11. 2019 je zapísaná v zozname žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť, ktorý vedie Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava na organizovanie náhradnej rodinnej starostlivosti v Trnavskom kraji. Spĺňa všetky zákonom stanovené požiadavky na náhradnú osobnú starostlivosť, je slobodná, zdravá, riadne zamestnaná, nebola trestaná a v domácnosti má v každom ohľade vytvorené vhodné podmienky na riadnu starostlivosť o maloletú. Takisto pri psychologickom vyšetrení neboli u nej zistené žiadne rizikové faktory, ktoré by spochybňovali náhradnú osobnú starostlivosť. S maloletou J. nadviazala kontakt na základe súhlasu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, ako orgánu určeného na sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti v Banskobystrickom kraji, maloletú navštevuje od februára 2020 v profesionálnej rodine. Maloletá si na ňu zvykla, túli sa k nej, je veselá, hrá sa s ňou, v júni 2020 strávila týždennú dovolenku vo Zvolene v blízkosti profesionálnej rodiny a každý deň sa o maloletú J. starala, hrali sa spolu, chodili na prechádzky, čas venovala plne jej. Maloletá bola tiež u nej na týždennom hosťovskom pobyte, kedy sa zoznámila s jej domom, domácnosťou, záhradou, stretla sa s časťou rodiny, niektorými priateľmi. V domácom prostredí bol vzájomný kontakt oveľa intenzívnejší ako v profesionálnej rodine, spolu trávili celé dni aj noci, starala sa o J., rozprávali sa, čítali knihy, spievali, hrali, tancovali, učili sa spoznávať okolie. Obidve boli veľmi šťastné, maloletá u nej rozkvitla, celý čas bola veselá, smiala sa, bolo im spolu veľmi dobre. Po týždni ale musela maloletú vrátiť do profesionálnej rodiny, čo im obom bolo veľmi ľúto, znovu obe plakali, rovnako ako pri ukončení každého stretnutia. Aj naďalej sa však stretávajú, pravidelne cestuje za maloletou k jej profesionálnej rodine do Zvolena, rovnako v auguste požiadala o ďalší hosťovský pobyt, pričom maloletá pri odchode z profesionálnej rodiny počas cesty vôbec nežiaľila, bola zvedavá, správala sa u nej doma veľmi suverénne ako v známom prostredí.

5. Na základe toho vyjadrila navrhovateľka v odvolaní presvedčenie, že je v záujme maloletej, aby sa čo najskôr mohla ďalej rozvíjať v stabilnom, láskyplnom, podnetnom a známom prostredí a prechod do jej osobnej starostlivosti v žiadnom prípade nenaruší stabilitu doterajšieho výchovného prostredia, naopak, poskytne veľa nových a zaujímavých podnetov a zážitkov. Ďalšie predlžovanie pobytu maloletej v prostredí profesionálnej rodiny spôsobí nie úplne žiaduce upevnenie vzájomných vzťahov medzi J. a jej profesionálnou rodinou, ktoré sa po ukončení jej pobytu v profirodine, či už z dôvodu pestúnskej starostlivosti alebo adopcie, budú o to ťažšie a bolestivejšie ukončovať. Maloletá je už teraz veľmi vnímavá a práve neskoré prerušenie čoraz pevnejších vzťahových väzieb s jej profesionálnou rodinou môže narušiť jej výchovu. Pobyt maloletej v profesionálnej rodine by mal byť iba dočasný, lebo v budúcnosti má záujem o jej osvojenie, keď bude osvojiteľná. Konanie o pestúnskej starostlivosti môže trvať dlho, lebo je predpoklad, že matka maloletej nebude preberať zásielky súdu a dostavovať sa na pojednávania a počas toho bude maloletá v profesionálnej rodine. Navrhovateľka uzavrela, že jej interakcie s maloletou trvajú 6 mesiacov a je podľa nej v najlepšom záujme maloletej, aby mohla čo najskôr byť umiestnená v stabilnom, láskyplnom a domácom prostredí, ktoré jej chce, môže a vie poskytnúť. Profesionálna rodina, v ktorej vyrastá, je forma ústavnej starostlivosti, ona má však záujem o pestúnsku starostlivosť a v prípade, že v budúcnosti súd rozhodne o jej osvojiteľnosti, uvažuje nad osvojením.

6. K odvolaniu navrhovateľky sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý s odkazom na pripojenú správu Centra pre deti a rodiny Valaská navrhol návrhu navrhovateľky na neodkladné opatrenie vyhovieť.

7. Matka sa k veci nevyjadrila.

8. Na podklade navrhovateľkou podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 65 a § 66 CMP (t. j. bez viazanosti rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) uznesenie prvoinštančného súdu podľa § 388 CSP čiastočne zmenil a podľa § 387 ods. 1 CSP čiastočne potvrdil.

9. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že okresný súd správne pristúpil k otázke skúmania toho, či si záujem maloletej, ako je tento všeobecne definovaný kritériami obsiahnutými v čl. 5 Základných zásad Zákona o rodine, vyžaduje úpravu jej pomerov neodkladným opatrením v zmysle ust. § 325 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 367 ods. 1 CMP. Správne tiež okresný súd poukázal na to, že jedným z rozhodujúcich aspektov pre posúdenie záujmu maloletého dieťaťa (ako prvoradého hľadiska pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú) je aj stabilita prostredia, v ktorom sa maloleté dieťa zdržiava. Podľa odvolacieho súdu však nesprávne vyhodnotil, že profesionálna rodina ako forma výkonu ústavnej starostlivosti nariadenej nad maloletou je aktuálne pre ňu najlepším a najstabilnejším prostredím (a preto nie je dôvod situáciu riešiť neodkladným opatrením). To by bolo podľa odvolacieho súdu akceptovateľným v prípade, ak by navrhovateľka ako osoba zapísaná v zozname žiadateľov o náhradnú starostlivosť ešte nenadviazala vzťah s maloletou, resp. tento by ešte nemal dostatočnú „kvalitu“. Tento rozhodujúci moment prvoinštančný súd opomenul zvážiť, keď sa k tomu nijak v napadnutom uznesení nevyjadril.

10. Z označenej zákonnej úpravy neodkladných opatrení vyplýva, že sa jedná o inštitút, ktorého základnou funkciou je (okrem iného) bezodkladná úprava pomerov účastníkov (§ 325 ods. 1 CSP). Súd nezisťuje všetky skutočnosti, ktoré by musel zisťovať v prípade konečného rozhodnutia vo veci samej, obmedzí sa len na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodiť nutnosť promptnej úpravy pomerov. Neodkladné opatrenie kvôli potrebe úpravy vzťahov medzi účastníkmi nariaďuje súd aj vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, keď je potrebné dočasne (spravidla do rozhodnutia vo veci samej) upraviť pomery k maloletému dieťaťu. Legitímnym cieľom odôvodňujúcim takúto úpravu pomerov k maloletému dieťaťu je jednoznačne záujem maloletého a ako už bolo naznačené, ani v prípade rozhodovania neodkladným opatrením niet pochýb, že záujem dieťaťa je prvoradým kritériom pri rozhodovaní (článok 5 prvá veta Základných zásad Zákona o rodine).

11. Z tohto hľadiska možno okresnému súdu vytknúť, že si pred rozhodnutím o návrhu navrhovateľky nevyžiadal aspoň stanovisko, resp. správu od kolízneho opatrovníka k veci, lebo podľa odvolacieho súdu aj v súvislosti s rozhodovaním o neodkladnom opatrení týkajúcom sa starostlivosti o maloleté dieťa je vzhľadom na jeho mimosporový charakter nutné primerane zohľadniť zásadu, že je potrebné zistiť skutočný stav veci (§ 35 CMP) a za tým účelom je súd povinný vykonať aj iné než navrhnuté dôkazy (§ 36 CMP), to samozrejme pri potrebe zachovania rýchlosti poskytnutia ochrany neodkladným opatrením. To platí v zmysle ust. § 68 CMP aj pre odvolacie konanie týkajúce sa rozhodovania o neodkladnom opatrení vo veciach starostlivosti o maloleté deti, kedy nemožno použiť ust. § 329 ods. 2 CSP, pretože aj rozhodnutie odvolacieho súdu musí reflektovať skutočný (reálny) stav veci.

12. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd z obsahu spisu zistil, že maloletá je od 17. 05. 2019 v ústavnej starostlivosti a od júna 2019 o ňu matka, či iní príbuzní neprejavili žiaden záujem. Navrhovateľka zapísaná v zozname žiadateľov o náhradnú starostlivosť nadviazala so súhlasom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny kontakt s maloletou vo februári 2020, odkedy sa medzi navrhovateľkou a maloletou realizovalo viacero denných interakcií, navrhovateľka sa starala v rámci toho o maloletú aj v prostredí profesionálnej rodiny a úspešne boli zrealizované dva týždňové pobyty maloletej v domácnosti navrhovateľky. Celkovo je výstup Centra pre deti a rodiny Valaská z tohto procesu taký, že sa medzi navrhovateľkou a maloletou vytvorila bezpečná vzťahová väzba a pre maloletú je dôležité jej posilnenie. S tým sa v odvolacom stanovisku stotožnil aj kolízny opatrovník.

13. Za tejto situácie preto odvolací súd nevidí dôvod čakať na vyriešenie iného súdneho konania ako to konštatoval okresný súd, lebo práve ďalšie ponechanie v profesionálnej rodine by bolo v rozpore so záujmom maloletej. Profesionálna rodina ako spôsob výkonu ústavnej starostlivosti je totiž len dočasným riešením majúcom za cieľ vrátiť dieťa čo najskôr do pôvodnej rodiny, resp. ak to nie je možné, umiestniť dieťa do náhradnej rodiny (náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, resp. osvojenia), čo zákon o rodine v ust. § 54 ods. 1 vyjadruje slovami, že náhradná osobná starostlivosť a pestúnska starostlivosť majú prednosť pred ústavnou starostlivosťou (ako to správne uviedol aj okresný súd). Odvolací súd je preto toho názoru, že ak maloletá reaguje na navrhovateľku vysoko pozitívne, nie je v záujme maloletej uprednostniť starostlivosť profesionálnej rodiny majúcej vo svojej podstate charakter „prestupnej stanice“ pre maloletú, ale treba posilňovať jej vzťahovú väzbu s navrhovateľkou ako osobou s potenciálom (budúceho) výkonu jej náhradnej rodiny. A toto sa nepochybne lepšie dosiahne nepretržitým kontaktom medzi nimi v porovnaní so súčasným režimom časovo obmedzených stretnutí.

14. Z týchto dôvodov sledujúc najlepší záujem maloletej odvolací súd čiastočne zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a uložil Centru pre deti a rodiny Valaská odovzdať maloletú dočasne do starostlivosti navrhovateľky.

15. Odvolací súd ale ako vecne správne potvrdil uznesenie okresného súdu ohľadne zamietnutia návrhu navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia ukladajúceho matke maloletej povinnosť platiť tzv. minimálne zákonné výživné (§ 62 ods. 3 Zákona o rodine), a to z toho dôvodu, že z obsahu spisu nevyplýva osvedčenie takých skutočností, na základe ktorých by bolo potrebné bezodkladne upravovať aj otázku vyživovacej povinnosti neodkladným opatrením. Otázka úpravy vyživovacej povinnosti matky k maloletej (§ 62 ods. 1 Zákona o rodine) bude predmetom konania vo veci samej a v závislosti od formy náhradnej starostlivosti, bude určené aj platobné miesto výživného, ktoré bude môcť byť priznané aj so spätnou platnosťou (§ 77 ods. 1 druhá a tretia veta Zákona o rodine).

16. Napokon podľa odvolacieho súdu pomery maloletej nemôžu zostať upravené len nariadeným neodkladným opatrením, ktoré je založené na preskúmaní najzákladnejších okolností prípadu. Je potrebné konať vo veci samej a v rámci toho riadne realizovaným dokazovaním overiť naplnenie záujmu maloletej na ďalšom trvaní starostlivosti realizovanej navrhovateľkou. Preto odvolací súd podľa ust. § 336 ods. 1 CSP uložil navrhovateľke povinnosť podať návrh na začatie konania o zverenie do náhradnej rodinnej starostlivosti - aktuálne prichádza do úvahy pestúnska starostlivosť.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).